

İSO COVID-19 ÖZELİNDE SALGIN HASTALIKLARLA MÜCADELE STANDARTI

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

Prof. Dr. Mehmet Burçin Pişkin

Eđitmen

Prof. Dr. Mehmet Burçin PİŞKİN

Yıldız Teknik Üniversitesi
Kimya-Metalurji Fakültesi
Biyomühendislik Bölümü

Eğitim Bilgileri

2001 – 2006 Doktora, Yıldız Teknik Üniversitesi, Kimya-Metalurji Fakültesi, Kimya Mühendisliđi, Türkiye
2000 - 2003 Yüksek Lisans, Marmara Üniversitesi, İşletme, Türkiye
1999 – 2001 Yüksek Lisans, Yıldız Teknik Üniversitesi, Kimya-Metalurji Fakültesi, Kimya Mühendisliđi, Türkiye
1995 – 1999 Lisans, Yıldız Teknik Üniversitesi, Kimya-Metalurji Fakültesi, Metalurji Malzeme Mühendisliđi, Türkiye

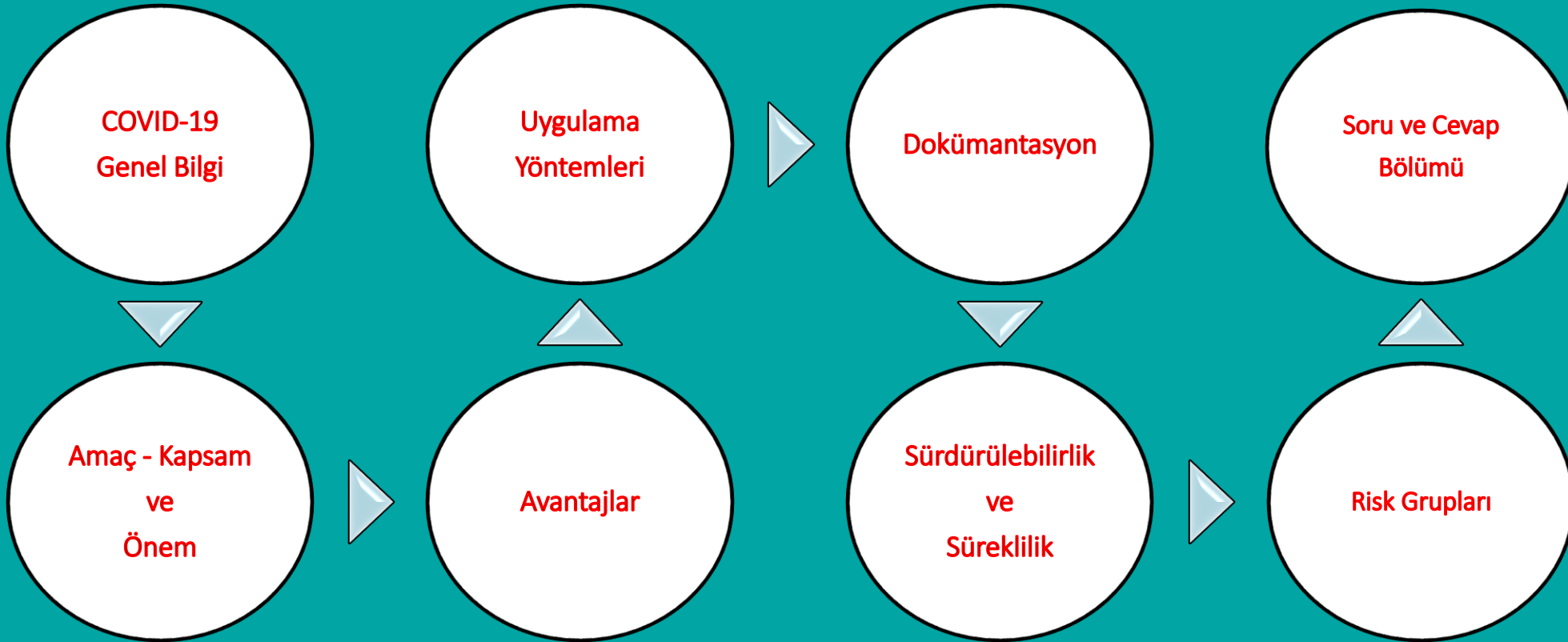
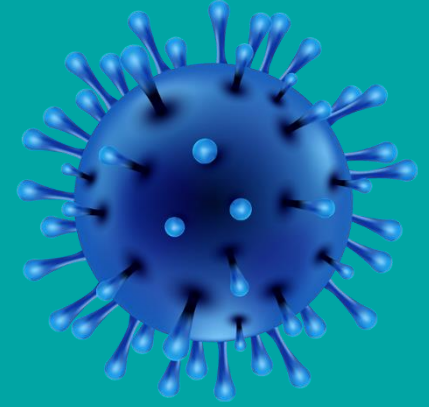
Araştırma Alanları

Biyomedikal Mühendisliđi, Kimya Mühendisliđi ve Teknolojisi, Kimyasal Teknolojiler, Metalurji ve Malzeme Mühendisliđi, Malzeme Bilimi ve Mühendisliđi, Biyomalzemeler, Termal Özellikler, Mühendislik ve Teknoloji, Bor Teknolojileri

İlgili Sertifika, Kurs ve Eđitimler

2017 Six Sigma Black Belt Certificate, Kalite Yönetimi, ISQ Certification
2016 TS EN ISO 9001:2015 Kalite Yönetim Sistemleri- Şartlar, Kalite Yönetimi, İntersistem Teknik Sertifikasyon San. ve Tic. Ltd. Şti.
2016 TS EN ISO 14001:2015 Çevre Yönetim Sistemleri-Şartlar, Kalite Yönetimi, İntersistem Teknik Sertifikasyon San. ve Tic. Ltd. Ştd.
2009 TS EN ISO/IEC17025 Deney ve Kalb. Lab. Yeterliliđi İçin Genel Şartlar, İç Kalite Tetkiki, Kalite Yönetimi, TSE Kalibrasyon Merkezi Başkanlığı
2009 ISO 9001:2008 Revizyonu Bilgilendirme Eđitimi, Kalite Yönetimi, Alberk QA Teknik
2008 OHSAS 18001:2007 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Versiyon Geçiş Eđitimi, Kalite Yönetimi, TMMOB
2008 Deney ve Kalibrasyon Laboratuvar Kalitesinin Temini ve Laboratuvar Arası Karşılaştıırma Ölçümü, Kalite Yönetimi, Türk Standartları Enstitüsü (TSE) Kalibrasyon Merkezi Başkanlığı
2005 Environmental Management Systems Auditor Conversion, Kalite Yönetimi, IRCA
2005 Practical Auditing of Quality Management Systems against the ISO 9000: 2000 Series, Kalite Yönetimi, International Auditor and Training Certification Association (IATCA)

Eğitim İçeriđi

COVID-19 Genel Bilgi

Wuhan Tespit

Pandemi İlanı

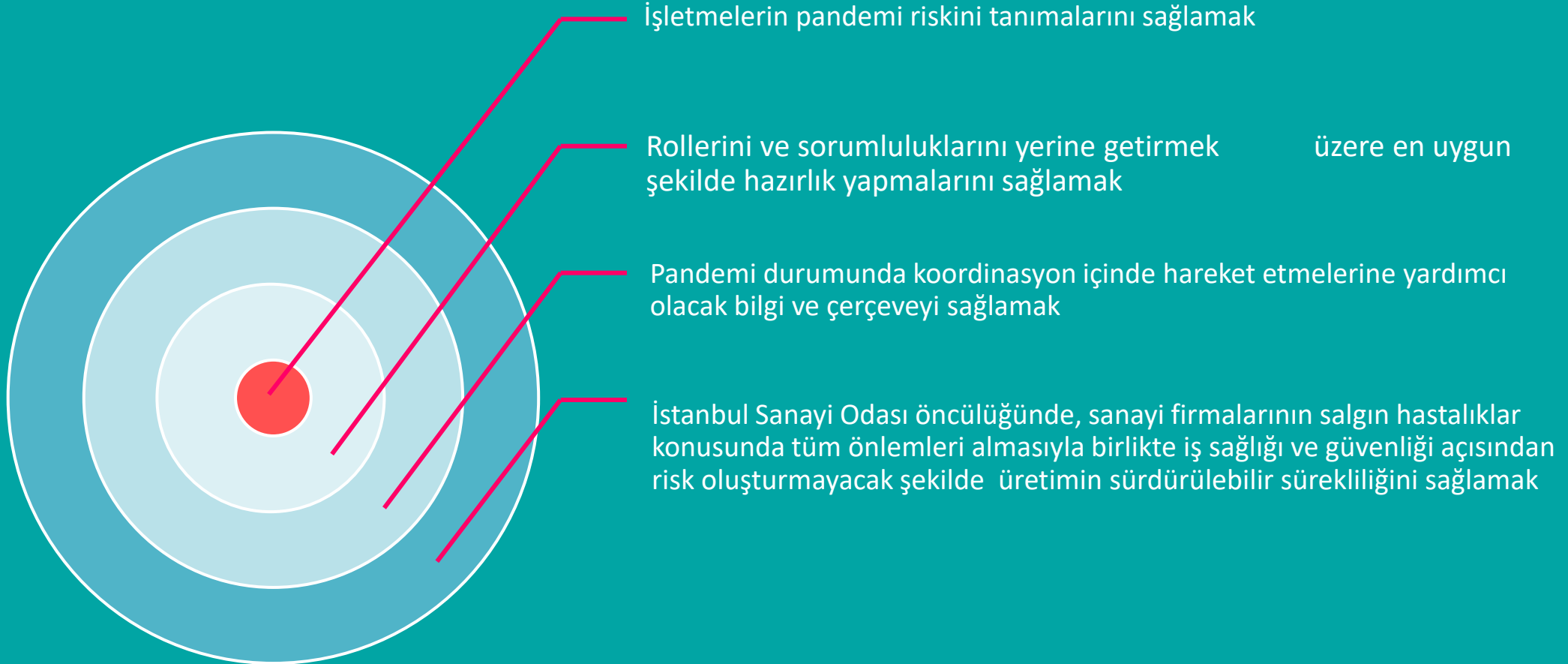
Türkiye'de İlk Tespit

Kısıtlama ve Korunma Süreci

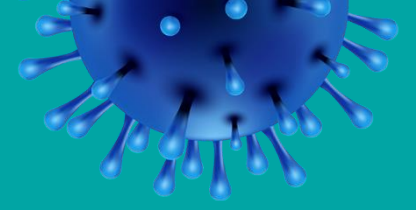
- Wuhan'da ilk kez tespit edilen virüs, Şubat 2020'de Dünya Sağlık Örgütü, 2019 koronavirüs hastalığı anlamına gelen COVID-19 hastalığı tanımlamasını yaparak tüm dünyada küresel bir pandemi ilan etti.
- Yapısı «SARS CoV-1» benzediği için «SARS-CoV-2» adını aldı.
- Tüm toplum ve ekonomileri ciddi etkiledi.
- Dokunmama ve izolasyon uygulamaları en etkili korunma yöntemleri
- Yakalanmamak en büyük koz

Amaç – Kapsam – Önem

AMAÇ

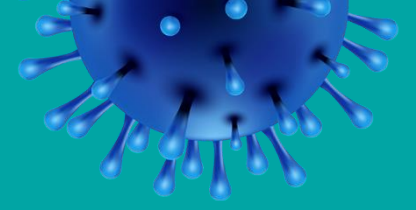
Amaç – Kapsam – Önem

KAPSAM

- İstanbul Sanayi Odası ile 2DR Grup İş Sağlığı Güvenliği A.Ş. ortaklığıyla uluslararası akredite bir belgelendirme kuruluşuyla birlikte bir el kitabı (kılavuz) oluşturmak
- Bu kılavuza uygun standart
- Bu standarta bağlı 4 tip dökümantasyon
 - Prosedür
 - Talimat
 - Form
 - Soru listeleri
- Yönetim Sistemlerinde olduğu gibi izlenebilir, ölçülebilir ve denetlenebilir bir yapı kurarak İstanbul Sanayi Odasına üye işletmelerin COVID-19 ve diğer salgın hastalıklardan minimum etkilenmelerini sağlamak, bulaş riskini minimize etmek
- Ulusal ve uluslararası tüm gereklilik, zorunluluk ve kanunları kapsamı
- Üretime sürdürülebilirliğini sağlayarak Türkiye Ekonomisine katkı sağlamalarını sağlamak

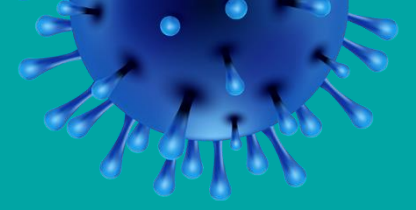
Amaç – Kapsam – Önem

ÖNEM

- Tavsiye edilen tüm önlem, uygulama ve talimatlar, bilimsel çalışmalar ile tespit edilmiş güçlü ve zayıf yanları ile ortaya konarak basit fakat bilimsel bir dil ile anlatılmaktadır.
- Bu güçlü ve zayıf yanlar ile bizlere savaşmakta yardımcı olacak uygulama ve ekipmanlar gerekçe ve özellikleri ile ortaya konmaktadır.
- Bu şekildeki bir çalışma ile bilgi karmaşası, yanlış yorumlamalar ve doğru zannedilen yanlışların ortadan kaldırılması hedeflenmiştir.
- Çok basit fakat yüzde yüz doğrulukla uygulanması gereken bazı önlemlerin dikkatsizlik veya farklı yorumlanarak uygulanması sonucu olabilecek basit hataların önlenmesi amaçlanmıştır.

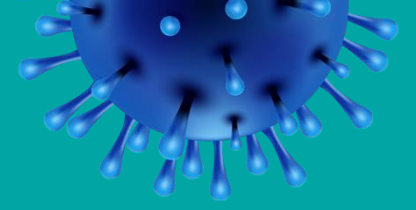
Amaç – Kapsam – Önem

ÖNEM

- Kılavuzun bazı bölümlerinde yukarıda belirtilen durumların yol açtığı örnekler ile mekanizmalar, farkındalık ve eğitim amaçlı “Zararı Bil Zarar Verme” prensibine bağlı olarak paylaşılacaktır.
- Standarda ilişkin kılavuzdaki kanıta dayalı bilimsel verilerden yola çıkarak oluşturulmuş ve uluslararası ve/veya ulusal uygulamalar ile değeri kanıtlanmış talimat,prosedür ve eğitim materyalleri yeni veriler ışığında düzenli olarak güncellenecektir.
- Bulaş riskini minimize ederek, Toplum ve kamu sağlığını korumaya katkıda bulunacaktır.
- Bulaş riski düşük ürün ve bulaş riski düşük çalışan kavramıyla birlikte hem ulusal hem uluslararası alanda güvenilirliği ispat edilmiş bir sistem sayesinde güven kazanımı ve tercih sebebi olmaya katkıda bulunacaktır.

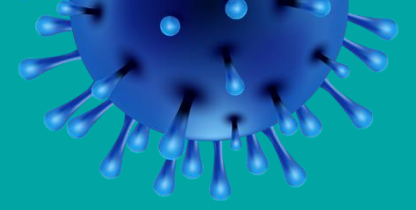
Amaç – Kapsam – Önem

ÖNEM

- İSO olarak bir ilke imza atılarak, bir sanayi odası tarafından hazırlanmış, temeli bilimselliğe dayandırılmış ve hem ulusal hem uluslararası geçerliliğe sahip bir dokümantasyon hazırlanmaya başlanması
- Yine bir standart içinde bir ilk olarak, risk gruplandırmalarının amaca uygun düzenlenerek COVID-19 özelinde revizyonu gerçekleştirilmiş, yeni bir gruplandırılma oluşturulmuş ve oluşturulan risk ölçüm tablosu sayesinde işyerlerinin kendi risk grubunu belirlemesi ve standart, el kitabı (kılavuz), talimat, formlar ve soru listeleri sayesinde uygulamaların gerçekleştirilmesi ve denetlenmesi mümkün hale getirilmesi

Amaç – Kapsam – Önem

ÖNEM

- Yapılan çalışmada bir işyerinde görevli olan işyeri hekiminden iş güvenlik uzmanına, kalite yönetim sistemi sorumlusundan işverene kadar herkesin görev ve sorumluluklarını ve aynı zamanda bilgilendirilmelerini sağlayan bir el kitabı olması
- İSO, bir işçinin evinden çıktıktan sonra işyerine ulaşım, işe giriş, soyunma odası aşamaları ve üretim alanında, yemekhane ve molalarda geçireceği zamana kadar her şeyi düşünerek aynı zamanda COVID-19 şüpheli bir çalışan karşısında nasıl davranılması gerektiğine kadar her türlü süreci adım adım izah eden ve bunu risk gruplarına göre ayırıp denetim ve sıklığını belirten bir çalışma gerçekleştirmiştir.

AVANTAJLAR

İstanbul Sanayi Odası öncülüğünde yapılan bu çalışmanın uygulama avantajları ise şu şekildedir:

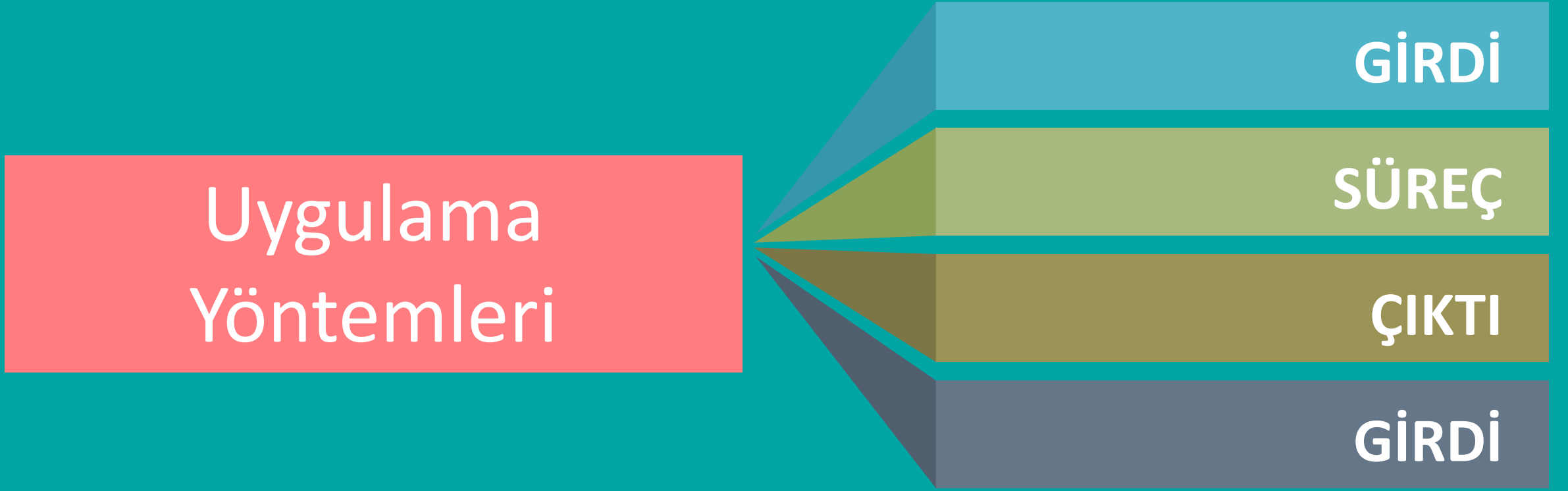
- İSO üyesi firmaların aşına olduğu Yönetim Sistemleri dilinde yazılmış olması
- Kolay, akıcı bir dille yazılmış ve anlaşılabilir olması. Başlangıcı ve sonu olması
- Ulusal ve uluslararası tüm gereklilik, zorunluluk ve kanunları kapsaması
- Uygun dokümantasyon yapısı sayesinde izlenebilir, ölçülebilir ve denetlenebilir olması

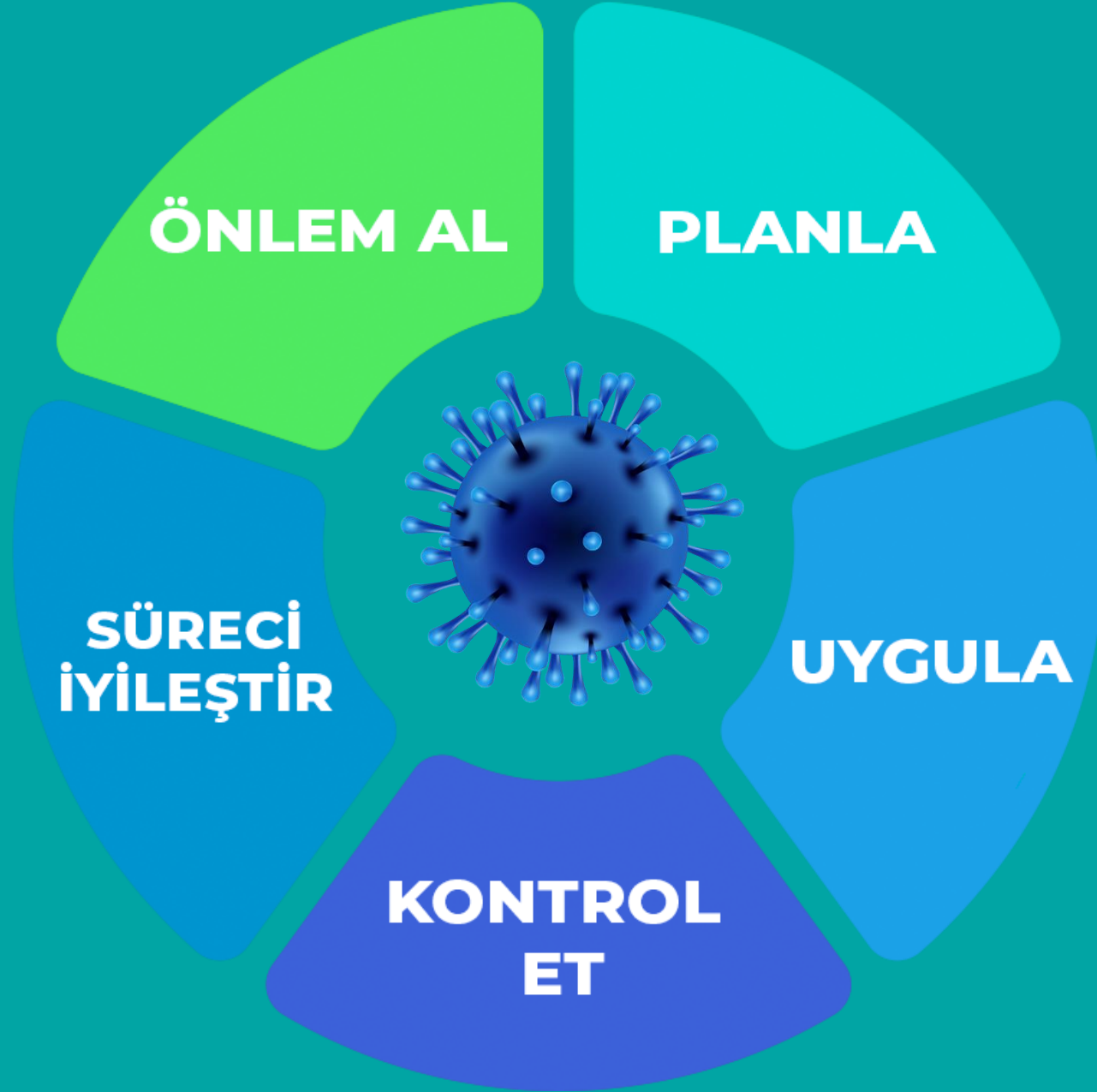
AVANTAJLAR

- Yönetimde sistem yaklaşımı sayesinde oluşabilecek bulaş riskine karşı hızlı ve uygulanabilir önlem alınabilmesi sayesinde bulaş riskini azaltarak üretimin sürekliliğini sağlaması
- Toplum ve kamu sağlığını, bulaş riskini minimize ederek, korumaya katkıda bulunması
- Bulaş riski düşük ürün ve bulaş riski düşük çalışan kavramıyla birlikte hem ulusal hem uluslararası alanda güvenilirliği ispat edilmiş bir sistem sayesinde güven kazanımı ve tercih sebebi olma durumudur

- Standart hazırlanırken süreç yaklaşımı ve risk kavramı benimsenmiştir. Etkili bir sistem kurulabilmesi için sistemin iyi bir şekilde planlanması, planlananın iyi bir şekilde uygulanması, uygulamanın iyi bir şekilde kontrol edilmesi ve kontrollerde tespit edilen uygunsuzlukların tekrar etmeyecek şekilde çözümlenmesi gerekir.

Dokümantasyon

COVID-19 Özelinde Salgın
Hastalıklarla Mücadele El
Kitabı

COVID-19 Özelinde Salgın
Hastalıklarla Mücadele
Standardı

Prosedürler

Talimatlar

Formlar

Uygun Denetim
Yapılabilmesi İçin Gerekli
Soru Listeleri

Sürdürülebilirlik ve Süreklilik

- Bu yapılan çalışma tüm üretim tesislerini kapsayacak ve bulaş riskini minimize edecek şekilde planlanmış olup tavsiye amaçlıdır
- Tavsiye edilen tüm önlemler, uygulamalar, talimatlar COVID-19 Virüsü' nün bilimsel çalışmalar ile tespit edilmiş güçlü ve zayıf yanlarını ortaya koyarak basit fakat bilimsel bir dil ile anlatılacak bu güçlü ve zayıf yanlar ile bizlere virüsle savaşmakta yardımcı olacak uygulamalar, ekipmanlar, gerekçe ve özellikleri ile ortaya konacaktır.
- Anlaşılabilir, izlenebilir, ölçülebilir ve kolay uygulanabilir olması sebebiyle İSO üyelerininin güvenilir, güvenli ve tanınabilir üretim yapmalarını sağlayacaktır.

Sürdürülebilirlik ve Süreklilik

- Türkiye ekonomisinin en önemli paydaşı üretimdir ve Türkiye üretiminin en büyük ve önemli paydaşı İSO ve İSO üyeleridir.
- Türkiye, üretime devam etmek ve doğal olarak ihracatın sürekliliğini sağlamak için COVID-19 riskine karşı güvenilir ürün üretmek zorundadır. İSO öncülüğünde kurulan bu sistemin dünyaca tanınan uluslararası akredite bir belgelendirme kuruluşuyla birlikte tüm dünyanın tanıdığı uluslararası bir belge verilmesiyle ürünlerimizi dünyanın her tarafına ihraç etme kolaylığı sağlanacaktır.

Sürdürülebilirlik ve Süreklilik

- İSO'nun COVID-19 özelinde salgın hastalıklarla mücadele el kitabı ve standardı, uluslararası belgeyle tamamlandığı zaman hem uygulama olarak bulaş riskini minimize ederek üretim sürekliliği sağlanacak hem de tüm dünyaya Türk ürünlerinin COVID-19 riskine karşı güvenle üretildiğini ve güvenle satıldığının objektif delili olacaktır.
- İSO'nun bu sistemi sayesinde uluslararası entegrasyon ve akreditasyon daha kolay ve daha hızlı olacaktır.
- İSO'nun bu sistemi, İSO üyelerine ve dolayısıyla Türk ürünlerine talebi arttıracaktır.

Risk Grupları

- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na göre; risk değerlendirilmesi yapılması yasal bir zorunluluktur.
- Yapılan çalışmalar ve uygulanan standartların temelini risk kavramı ve yönetimine döndüğü günümüz sürecinde, hazırlanan bu çalışmanın da risk yapılamasından bağımsız olması düşünülemez.
- Bu yüzden, standart ve uygulamalarının risk tabanlı olması gerekmektedir. Risklerin ve buna uygun uygulamaların belirlenmesinde kullanılan risk gruplarının standart kullanım amacına ve şartlarına uygun olması gerekmektedir.
- Bir ilk olarak, risk gruplandırmalarının amaca uygun düzenlenerek COVID-19 özelinde revizyonu gerçekleştirilmiştir.
- Risk ölçüm tablosu sayesinde işyerlerinin kendi risk grubunu belirlemesi ve standart, kılavuz, talimat ve formlar sayesinde risk grubuna özel olarak belirlenmiş uygulamaların gerçekleştirilmesi ve denetlenmesi mümkün hale getirilmiştir.

COVID-19 özelinde Ölüm - Meslek ilişki grafiği örnek olarak verilmiştir. Farklı meslek gruplarına göre olan bu dağılım, risk gruplarının COVID-19 özelinde yeniden ele alınmasının önemini göstermektedir.

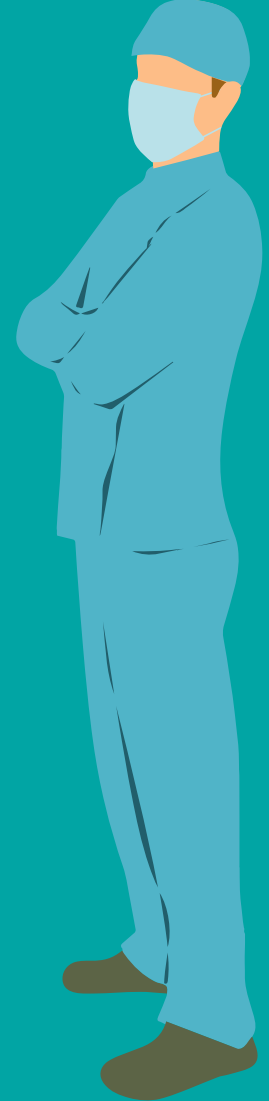
COVID-19 ile bağlantılı ölüm oranı en yüksek olan meslekler

İngiltere ve Galler'de, yaşa göre düzenlenmiş 100.000 işçi başına ölümler

Kaynak: Ulusal İstatistik Ofisi

BBC

Risk Grupları

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na göre işyerleri iş sağlığı ve güvenliği açısından, yapılan işin özelliği, işin her safhasında kullanılan veya ortaya çıkan maddeler, iş ekipmanı, üretim yöntem ve şekilleri, çalışma ortam ve şartları ile ilgili diğer hususlar dikkate alınarak 3 tehlike sınıfına ayrılır.

Bunlar; az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli olarak adlandırılır

Risk gruplarının sektörel veya iş sağlığı ve güvenliğine dayalı gruplandırmaya göre değil bulaş riskine göre ayrılmasının temel sebebi, bulaşma riskini minimize ederek her risk grubundaki farklı bulaş riskine özel alınacak önlem, düzeltici ve önleyici faaliyet ve aksiyonların daha hızlı alınması ve böylece COVID-19 ile daha aktif ve etkili mücadele edilebilmesidir.

Oluşturulan bu yeni sistematığe göre risk grupları 3'e ayrılmış ve düşük risk grubu, orta risk grubu ve yüksek risk grubu olarak adlandırılmıştır. Bu risk grupları; belirtilen risk grubu belirleme tablosundaki her bir hususun puanlanması ve bu puanların toplanmasıyla elde edilir.

Düşük Risk Grubu	≤ 8
Orta Risk Grubu	$8 < \dots \leq 16$
Yüksek Risk Grubu	$16 < \dots \leq 24$

Bu risk grupları; risk grubu belirleme tablosundaki her bir hususun puanlanması ve bu puanların toplanmasıyla elde edilmektedir.

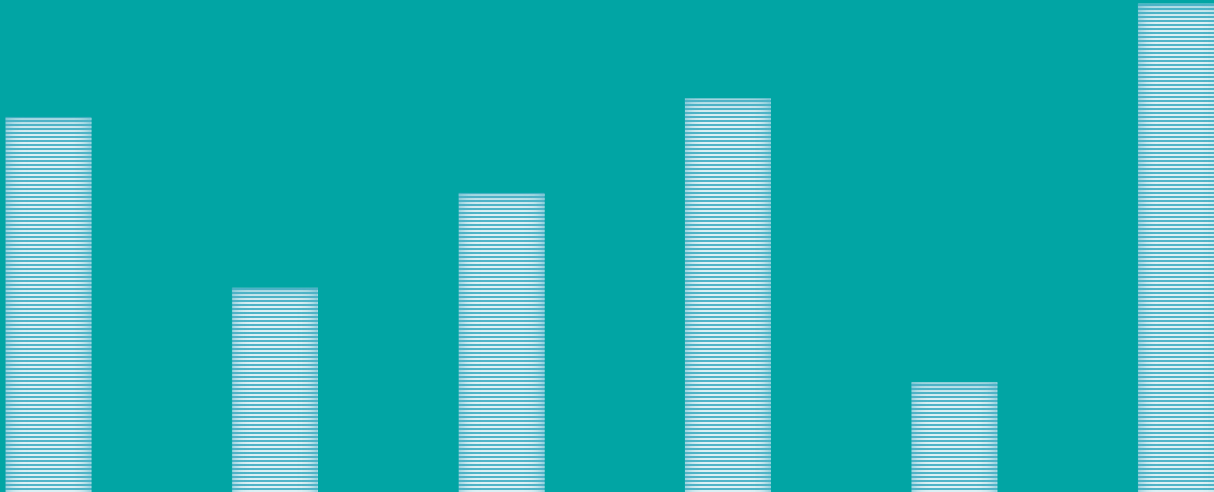
Risk Grubu Belirleme Kriterleri Tablosu

	İŞYERİNİN BULUNDUĞU İLÇE¹	BİR VARDİYADAKİ ÇALIŞAN SAYISI²	ÜRETİMDE KAPALI ALANDAKİ KİŞİ BAŞINA DÜŞEN ALAN (METREKARE)³	ÇALIŞANIN İŞYERİNDE BULUNDUĞU SÜRE⁴	ÇALIŞMA ORTAMI⁵	ÇALIŞANLARIN İŞYERİNE ULAŞIMI⁶	ÇALIŞAN EĞİTİM DÜZEYİ⁷	KRONİK RAHATSIZLIĞI VE 65 ÜZERİ YAŞ OLAN ÇALIŞAN SAYISININ TOPLAM ÇALIŞAN SAYISINA ORANI⁸
1 PUAN	Vaka sayısı 100 ve altı olan ilçeler	51'den az çalışanı olan	4 m2 ve daha büyük alan	7,5 (dâhil) saatten az süre	Açık Alan	Çalışanlar yürüyerek, tek başına veya en fazla bir çalışma arkadaşı ile şirket aracı veya şahsi araçları ile işyerine geliyorsa	Yarisından fazlası Lisans ve Üzeri	1/10 ve daha küçükse
2 PUAN	Vaka sayısı 100 (hariç) ile 300 (dâhil) arasında olan ilçeler	51 (dâhil) ile 149 (dâhil) arasında çalışanı olan	2 m2 (dâhil) ile 4 m2 arasında kalan alan	7,5 ile 9 (dâhil) saat arasında geçen süre	Bir Kısmı Açık ve Diğer Kısmı Kapalı Alan	Çalışanların tamamı toplu taşımayı kullanmadan sadece servis ile veya bir kısmı bu şekilde diğer kısmı ise tek başına veya en fazla bir çalışma arkadaşı ile şirket aracı veya şahsi araç ile işyerine geliyorsa	Yarisından fazlası Ön lisans ve Altı	1/10 ile 3/10 (dâhil) arasındaysa
3 PUAN	Vaka sayısı 300'den fazla olan ilçeler	150 ve daha fazla çalışanı olan	2 m2'den küçük alan	9 saatten fazla süre	Kapalı Alan	Çalışanlar servis ile ancak servise ulaşmak için toplu taşıma aracı kullanıyorsa veya yalnızca toplu taşımayı kullanıyorsa	Yarisından fazlası İlköğretim ve Altı	3/10 dan büyükse

TABLO AÇIKLAMASI

1: İşyerinin bulunduğu ilçenin değerlendirilmesindeki amaç, fabrika/üretim tesisi her ne kadar İstanbul ilinde bulunmasından dolayı riskli bir konumda olsa da, vaka sayısının az olduğu ilçelerin, il içinde ayrı ayrı gruplandırılmasını sağlamaktır.

2: Bir vardiyadaki çalışan sayısı belirlenirken, en fazla çalışanı olan vardiyadaki çalışan sayısı değerlendirmeye alınmalıdır. Örnek olarak; 3 vardiyalı olan bir işyerinde, 1. Vardiyada 70, 2. Vardiyada 155, 3. Vardiyada 45 çalışanı var ise, kriter puanlanırken 2. Vardiyadaki çalışan sayısı değerlendirmeye alınmalı ve 3 puan olarak hesaba katılmalıdır. Amaç, üretim alanı içindeki en fazla çalışanın belirlenip sosyal mesafe kuralının uygulanması sağlamaktır.

TABLO AÇIKLAMASI

3: Üretimde kapalı alandaki kişi başına düşen alan (metrekare); yarıçapı 1 mt olan bir çemberin ortasında bulunduğu düşünülen bir çalışanın bulunduğu alan

$$\pi r^2 = 3,14 * (1)^2 = 3,14 \text{ m}^2 \approx 4 \text{ m}^2$$

olarak hesaplanır. Bu alan sosyal mesafe kuralına uyulması için en düşük seviyedeki alanı ifade eder.

Yarıçapı 0,75 mt olan bir çemberin ortasında bulunduğu düşünülen bir çalışanın bulunduğu alan

$$\pi r^2 = 3,14 * (0,75)^2 = 1,76 \text{ m}^2 \approx 2 \text{ m}^2$$

olarak hesaplanır. Bu alan sosyal mesafe kuralına uyulması için en düşük seviyedeki alanı ifade eder. Alan hesaplamasında sadece üretim alanı değerlendirmeye katılmalıdır. Yemekhane, dinleme alanı gibi bölümler katılmamalıdır. Amaç, üretim alanı içinde iş süreçlerinde veya makine/ekipman konumlandırmalarında düzenlemelerin yapılarak çalışanların sosyal mesafe kuralını uygulayabilmelerini sağlamaktır.

TABLO AÇIKLAMASI

4: Çalışanın işyerinde bulunduğu süre belirlenirken, çalışanın fabrika/üretim tesisine girişinden, çıkışına kadar geçen süre değerlendirilmelidir. Bu sürenin değerlendirilmesinde vardiya sürelerinde değişiklik varsa en uzun vardiya süresi değerlendirmeye alınmalıdır. Bu kriterin amacı, çalışanların aynı ortamda mümkün olan en kısa sürede birlikte bulunmaları sağlayarak sosyal izolasyonu oluşturmaktır.

5: Çalışma ortamı; açık bir alanda bulaş riski kapalı alandaki bulaş riskine oranla daha düşüktür.

6: Çalışanların işyerine ulaşımında, çalışanlara özel araç ve/veya servis hizmeti sağlandığında en fazla riskli ortamlardan biri olan toplu taşıma araçlarından olası bulaş tehlikesi minimize edilmektedir. Ayrıca, servis veya özel araçta alınacak olan önlemler ve bu önlemlere uyulmasını sağlamak hususunda işveren doğrudan etkili olabilirken toplu taşımada işveren dolaylı olarak etki edebilecektir.

TABLO AÇIKLAMASI

7: Çalışanın eğitim düzeyi, yapılan araştırmalarda sabittir ki kişisel temizlik husus kişilerin eğitim düzeyiyle paralellik göstermektedir. Çalışan lisans ve üstü mezunu olduğunda kişisel hijyenine daha çok ehemmiyet verdiği, okuma yazma bilmeyen veya ilköğretim mezunu olanların ise kişisel hijyene önem vermemektedir.

8: Kronik rahatsızlığı ve 65 üzeri yaş olan çalışan sayısının toplam çalışan sayısına oranı, normal çalışma ortamında dahi en ufak bir husustan etkilenen bu riskli grubun çalışan sayısı oranı, işyerinin risk seviyesini o derecede etkileyecektir:

ÖRNEK RİSK GRUBU BELİRLEME ÇALIŞMASI

İstanbul iline ait Bağcılar ilçesinde, bir vardiyada 50'den az çalışanı olan bir A işletmesinin, hem kapalı hem de açık alanı bulunmaktadır. Üretim bölümdeki kapalı alanda kişi başı 4 metrekareden fazla alan bulunmaktadır. A işletmesinin çalışanlarının %50'den fazlası ilköğretim mezunu veya altı olup, çalışanların işyerinde bulunma süreleri günde 7,5 saati geçmemektedir. Çalışma ortamı hem kapalı hem açık alan içermektedir. Çalışanların tamamı toplu taşımayı kullanmadan sadece servis ile gelmekte olup, servise ulaşmak için toplu taşıma kullanmalarına gerek yoktur. A işletmesinin kronik rahatsızlık ve 65 yaş ve üzeri çalışan sayısının toplam çalışan sayısına oranı 1/10'dan düşüktür.

DEĞERLENDİRME KRİTERİ	PUAN
Bağcılar ilçesinde olduğu için	+3 puan
Bir vardiyada 50'den az çalışan	+1 puan
Çalışanların işyerinde bulunduğu süre 7,5 saatten az olduğu için	+1 puan
Üretim bölümdeki kapalı alanda kişi başı 4 metrekareden fazla alan bulunmakta	+1 puan
Çalışanlarının %50'den fazlası ilköğretim mezunu veya altı	+3 puan
Çalışma ortamı hem kapalı hem açık alan içermektedir	+2 puan
Çalışanların tamamı toplu taşımayı kullanmadan servis ile işyerine geliyor	+2 puan
Kronik rahatsızlık ve 65 yaş ve üzeri çalışan sayısının toplam çalışan sayısına oranı 1/10'dan düşük olduğu için	+1 puan
Toplam puan	14 puan
Risk grubu	Orta Risk Grubu

KATILIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER...

SORU CEVAP

DR GROUP

<https://instagram.com/2drcomtr>

<https://facebook.com/2drcomtr>

<https://2dr.com.tr>